31. Medzinárodný festival horských filmov

SPRAVODAJ

Sobota 14. 10. 2023 číslo 4

Držiteľ svetových rekordov hosťom festivalu.

Účasť na Medzinárodnom festivale horských filmov v Poprade pred viac ako 20 rokmi bola pre malého Andrzeja Bargiela snáď jednou z inšpirácií, ktorá ho následne po mnohých rokoch posunula do veľkého sveta hôr. Andrzej sa do Popradu po dlhých rokoch opäť vrátil, tentokrát však už v inej úlohe.

Tridsaťpäťročný horolezec a lyžiar zo susedného Zakopaného je pojmom v skialpinizme i horolezectve. Nielen v domácom Poľsku, ale aj vo svete. Na piatkovej prezentácii a besede hovoril o svojich prvých lyžiarskych začiatkoch i o všetkých veľkých expedíciách, ktoré stihol doposiaľ absolvovať. Ako si zaspomínal, jeho prvé lyže boli skokanské, ktoré si pílou skrátil, a kožené lyžiarky. Na lyžiarsky vlek sa dostal prvýkrát v zhruba trinástich rokoch.

So Slovenskom je spojený od mala - jeho prvý zahraničný výjazd bol práve do slovenských Tatier. A jeho parťákom na Pierra Mente, významných a ťažkých skialpinistických pretekoch, bol na začiatku jeho športovej kariéry Slovák Peter Svätojánsky, ktorý mu bol vzorom a inšpiráciou.

V roku 2012 sa prvýkrát vydal do Himalájí ako člen poľskej expedície. Lyže bol vždy jeho najväčšou vášňou. Na vrchol Manaslu sa im kvôli zlému počasiu nepodarilo vystúpiť, avšak z výšky 7 600 m Andrzej zlyžoval a overil si, že skialpinizmus je vo vysokých horách možný. Expedičný štýl mu však nesedel a povedal si, že to bude musieť robiť inak. V roku 2013 tak začal s realizáciou vlastného projektu Hic Sunt Leones a odštartoval ho zlyžovaním Shishapangmy (8 013 m n. m.) O rok neskôr sa mu podarilo zlyžovať Manaslu, kde zároveň vytvoril aj svetový rekord – cesta zo základného tábora na vrchol a späť mu trvala 21 hodín a 14 minút. V roku 2015 ako prvý v histórii zlyžoval Broad Peak (8 051 m). V nasledujúcom roku 2016 sa mu podarilo vytvoriť ďalší nový rekord, keď za necelých 30 dní zdolal všetkých 5 najvyšších štítov bývalého Sovietskeho zväzu. V roku 2018 nasledovalo zlyžovanie K2 (8 611 m), v roku 2021 to bolo zase zlyžovanie šesťtisícoviek Yawash Sar II a Laila Peak.

Jeho ďalšie plány sú spojené s Južnou Amerikou a Antarktídou, kde by sa rád vydal. Andrzej pri športe vníma ako dôležité, aby cieľ nezatienil samotnú cestu. A aký je jeho sen? „Mať zdravie, aby som mohol chodiť do hôr a zažívať v nich všetky tie pekné veci. Zažívať v nich pokoj a slobodu," dodal na záver Andrzej Bargiel.

(mna)

„Biela lavína" sa podarila.

Prvé prelezenie západnej steny viac ako sedemtisíc metrov vysokej Kabru South vo východnej časti Himalájí bude už navždy patriť štvorici Peter Hámor, Nevis Meroi, Romano Benet a Bojan Jan. Nielen o výstupe na ňu hovorí v nasledujúcom rozhovore Peter Hámor.

Peťo, v Tvojom prípade, čo rok to expedícia. Tento rok to bol výstup na Kabru South (7 138 m). Prečo si sa rozhodol práve pre túto sedemtisícovku?

Stena je, teda bola, panna (smiech). Je to krásne neprelezená stena, čo je v Himalájach v tejto dobe už nie často vídané, lebo je tu pohyb horolezcov a veľa vecí je už povyliezaných. Spolu s Nives sme tam boli v roku 2012 a už vtedy sme tú stenu videli. No a keď sme s Nives skončili so 14 osemtisícovkami a pokračovali sme ďalej, tak sme si vyberali „bonbóniky". Tento rok prišiel čas, že nám to vyhovovalo všetkým. Ja som chcel ísť na Kabru South, dozvedel som sa, že Nives s Romanom chcú ísť tiež, takže sa nám stretli cesty. Vieme, že štýl, ktorý lezieme, je rovnaký, čo je super a bolo jasné, že výstup bude rýchly.

(dokončenie na strane 4)

Vo foyeri vás vítajú tatranské knihy.

Už pravidelnou súčasťou festivalu je knižný stánok manželov Bohušovcov a ich vydavateľstva zameriavajúceho sa na knihy z tatranského prostredia. Ani tentoraz to nie je inak a vo foyeri mestského úradu vás privítajú hory a Tatry vo svojej mnohorakej knižnej podobe.

V stánku nájdete celú škálu kníh Vydavateľstva IB Vysoké Tatry. Aké sú ich najbližšie vydavateľské plány? Hovorí Iveta Bohušová,: „Na tento rok sme pripravili inovované vydanie knihy Na každom kroku kameň. Táto kniha už chýbala pár rokov na trhu. A dôvodom pre jej opätovné vydanie je aj 150. výročie Uhorského karpatského spolku, ktoré si pripomíname tento rok a 150 rokov horského vodcovstva vo Vysokých Tatrách, ktorého výročie bude budúci rok.“ Vydavateľstvo pripravuje aj nové vydanie knihy o histórii tatranských osád. „V súčasnosti sa menia objekty, mení sa ich využitie, niektoré chátrajú a ľudí zaujíma, čo v daných objektoch bolo a aký bude ich ďalší osud. Zatiaľ sa excerpujú veci zo starších kníh, dohľadávajú sa v archíve Ivana Bohuša st. veci, ktoré publikované neboli. Dohľadanie jednej vety v archíve niekedy trvá aj mesiac a my nerobíme na čas, ani na kvantitu, takže termín jej vydania zatiaľ nevieme. Ale niekedy dávno Ivan povedal, čo rok to kniha, takže na budúci rok by to snáď mohlo byť,“ dodala Iveta Bohušová. (mna)

PROGRAM
(sobota 14. 10. 2023)
Veľká zasadačka MsÚ Poprad

09.00 Projekcia súťažných filmov Blok 11

Tri odtiene Pyrenejí
Pyreneje, horské bicykle a traja kamaráti. Aj v cykloalpinizme sa dá siahnuť k svojim limitom.

Priekopníci
Šesť hlavných vrcholov v dolomitskej skupine Pale di San Martino za jeden deň.

Polárničky
Príbehy poľských priekopníčok polárneho výskumu v

12.00 Projekcia súťažných filmov Blok 12

Srdcom
Lezenie ako motív k objaveniu vlastných možností.

Štefan
Sedemdesiatnik a jeho účasť na náročných UTMB pretekoch.

Kráľovná línií
Pozoruhodná návšteva americkej lezkyne Anny Hazelnuttovej vo Veľkej Británii, kde lezie s Tomom Randallom.

Rýchla expedícia
Z Iránu do Turecka a Nepálu. Od tiesnivej horúčavy džungle až po najvyššie vrcholy sveta v rýchlom tempe.

15.00 Projekcia súťažných filmov Blok 13

Gustov americký sen
Sedemdesiatnik Gustáv Stibrányi na elektrobicykli naprieč Amerikou – prvý na svete!

Nuptse
Traja francúzski horolezci a ich túžba otvoriť novú cestu v legendárnej južnej stene Nuptse.

Ja som North
Portrét mladej horolezkyne Caro North v ľadových výšinách Švajčiarska.

18.00

Nives Meroi, Romano Benet

multimediálna prezentácia

Peter Hámor – Himalájske dobrudružstvo 2023

multimediálna prezentácia

Projekcia súťažných filmov Blok 14

Jötnar, lezenie medzi ľadovými obrami
Švajčiarsky horolezec Dani Arnold s partiou kamarátov hľadá na Islande, v krajine severských obrov, ľad vhodný na lezenie.

21.00 Projekcia súťažných filmov Blok 15

Ephemeral
Nové zimné cesty vznikali aj v podivuhodnej sezóne 2021/22, špičkoví lezci to nevzdali a robili prvovýstupy na výnimočných skalách.

Electric Avenue – novou cestou na Aguille Du Midi
Legendárny žulový monolit Gendarme des Cosmiques má od vlani novú, tretiu lezeckú cestu.

Edlinger, sloboda na dosah
Portrét ikonického francúzskeho horolezca Patricka Edlingera.

Weisswurst Express
Rôzne podoby freeridového lyžovania a vtipná honba za bavorskou bielou klobásou.

Pre Vlada Šifru je Slovenský raj srdcovou záležitosťou.

Vladimír Šifra popradskému publiku nebude neznámy – jednak ide o domáceho autora, jednak na festivale sa už predstavil svojou výstavou fotografií. Na tomto ročníku však bude prezentovať svoj prvý film. Dotyky Slovenského raja môžete vidieť v nedeľu v rannom bloku od 9.00 h.

Na festivale predstavujete svoju filmársku prvotinu. Ako došlo k Vášmu "prerodu" z fotografa na filmára?
Bol to postupný prerod. Myslím, že to začalo dlhými expozíciami nočnej oblohy, tzv. startrails, kedy sa exponuje nočná obloha dlhou expozíciou a to je niekedy rádovo v hodinách. Vďaka rotácii Zeme tak vznikajú na oblohe stopy hviezd. S takými fotkami som začínal ešte v časoch kinofilmu. Pri prechode na digitál som vyskúšal iný spôsob, keď sa exponovali stovky fotografií v kratšom expozičnom čase a výsledná fotka hviezdnych stôp sa dosiahla ich vzájomným prekrývaním. Pri tejto metóde sa dalo ako vedľajší produkt urobiť časozberné video nočnej oblohy a to ma úplne pohltilo. Niekoľko rokov som sa venoval iba tomuto štýlu a fotil som viac v noci ako cez deň. Z nočných časozberov som sa postupne dostal aj k denným a časozberom rastu rastlín. Aj dnes tvoria tieto zábery veľkú časť mojej tvorby, aj keď v skutočnom svete by som čas radšej spomalil, ako zrýchlil.

Pre svoj prvý film ste si vybrali tému Slovenského raja, ku ktorému máte ako Vernárčan zrejme blízko. Priblížte nám, ako film vznikal a na čo sa v ňom diváci môžu tešiť.
Slovenský raj je srdcová záležitosť. Vyrástol som tam ako turista, aj ako fotograf. Tvorcovia sa tomuto územiu dosť vyhýbajú, je odtiaľ veľmi málo filmov, tak aj to ma trochu motivovalo. Film vznikal približne jeden rok. Mal som šťastie, že k rozbehnutému projektu sa postupne pridalo viacero iných filmárov a doplnil som tak zábery, ktoré mi chýbali. Snažil som sa divákom, ktorí v Slovenskom raji nikdy neboli, predstaviť toto územie v komplexnej forme, ale aj domácim priblížiť toto územie tak, ako ho dosiaľ nepoznali. Určite dominujú časozberné snímky, tých sa asi už vo svojej tvorbe nezbavím a pre ľudí je atraktívne vidieť niečo, čo v reálnom čase nikdy neuvidia. Napríklad ako rastie muchotrávka, zamŕzajú vodopády alebo tancuje hmla či nočná obloha.

Ako pracujete ako fotograf častejšie - cielene si vyberiete tému a čakáte na vhodnú chvíľu, aby ste ju spracovali alebo Vaše fotky vznikajú skôr ako výsledok náhody?
Väčšinu záberov si vymyslím už vopred. Keďže mám dobrú fantáziu, potom je problém to zachytiť aj v skutočnosti. Príroda však často sama pripraví nepredvídateľné situácie a často sama píše niektoré časti príbehu vo filme.

Vašimi najčastejšími témami sú hory, krajina, dedinský život... Do ktorých kútov regiónu, Slovenska či sveta chodíte ako fotograf rád?
Veľmi rád fotím na Slovensku. Naša krajina sa fotografuje omnoho ťažšie ako niektoré fotogenické miesta v zahraničí. Veľa fotiek zo Slovenska ma pre mňa väčšiu hodnotu ako fotografie, ktoré som urobil napríklad na Islande. Pri fotení ľudí mám rád zabudnuté miesta, kde akoby zastal čas. Popri tematike prírody je toto príjemné spestrenie, kedy mám pocit, že sa mi plynutie času podarilo na chvíľu spomaliť. Hory sú krásne všade, no pohľad na Tatry z Kráľovej hole ponad prevaľujúce sa mraky ostane asi navždy tým najkrajším.

Aké nové projekty pripravujete?
Námet na ďalší film mám tesne pred dokončením, zatiaľ nebudem prezrádzať, o čom bude. Poviem len, že by som rád ostal tvoriť v Slovenskom raji. Mám pocit, že tam zostalo ešte veľa nepovedaného, čo do filmu Dotyky Slovenského raja nevošlo alebo som spomenul len okrajovo.

Môžeme očakávať, že vo "filmárskom remesle" budete pokračovať?
Určite áno. Veľa vecí som si týmto filmom vyskúšal prvýkrát, veľa by som dnes urobil inak, čo sa mi dúfam podarí v ďalšom filme.

(mna)

Cena diváka

Milí návštevníci festivalu, ani tento rok nezabudnite dať hlas svojmu filmovému favoritovi. Vo vestibule mestského úradu a v kine Tatran na Vás čaká box s označením Divácka anketa, do ktorého môžete vhadzovať lístky s názvom filmu, ktorý sa vám najviac páčil. Cenu diváka organizátori vyhlásia v nedeľu na slávnostnom vyhlásení výsledkov MFHF.

„Biela lavína“ sa podarila.

● Peter s organizačným tímom festivalu a Bargielom.

(dokončenie zo strany 1)
Mali sme informácie, že túto stenu sa pokúšali v 2004 vyliezť Srbi a nepodarilo sa im to, takže pokus vyliezť ju, tu už bol.

Takže v stene od roku 2004 do 2023 nebol nikto?
Do tej steny nastúpili iba Srbi. Vyšli do výšky asi 5 200 m, natiahli asi kilometer lán a bolo to o život. Kvôli zraneniu a zlým podmienkam sa rozhodli nepokračovať. A my sme sa rozhodli, že to teda skúsime.

S Nives a Romanom ste v minulosti už boli lezeckými partnermi. Čo rozhodlo, že na Kabru South pôjdete práve v tejto zostave, aj s Bojanom Janom?
Nives, Romano a ja sme boli jasní. Tá stena je ľadová, snehová. Nives a Romano trénovali ľadové lezenie v Alpách, v tom tréningu bol zapojený aj Bojan, ich kamarát, ktorý je špecialista na ľadové lezenie a drytooling. Tým, že strávili spolu zimu a sadli si, tak keď prišlo na tému, či by sa nepridal aj Bojan, dohodli sme sa, že pôjdeme vo štvorici. Čo v našom ponímaní ľahkého lezenia je asi to najideálnejšie, a to že sú 2 samostatne fungujúce dvojice, ako druhá možnosť je jedna trojica a ako posledná, najrizikovejšia, je dvojica. Ja som spokojný, že to bolo vo štvorke.

Kvôli počasiu ste sa museli dvakrát stiahnuť z výstupu. Hory nie sú nikdy 100-percentne bezpečné. Čo bolo tým „orieškom“ tohto výstupu?
Kabru je v preklade biela lavína. Takže je jasné, o čo ide v tejto stene. Je to kopec nebezpečný z pohľadu lavín. My sme nastupovali ľadopádom, o ktorom nám nebolo vôbec jasné, či sa tadiaľ dá prejsť. Strávili sme tam dosť času, pokiaľ sme našli cestu. Východ Himalájí je veľmi zlý na počasie, lebo všetky zmeny prichádzajú z východu a prvé kopce, to je práve oblasť Kančendžongy, kde sme boli. Dvakrát sme sa v ľadopáde otáčali. Počkali sme na ďalšie okno dobrého počasia, no a na tretíkrát sme tých dobrých dní mali viac, aj keď boli veterné. Nastupovali sme vo víchrici, aby sme dni, kedy malo byť dobre, boli už blízko vrcholu a aby sme dobré počasie využili na záverečný výstup.

Ako by si opísal líniu, ktorú ste urobili v stene?
Pekná, rovná, priama, nebezpečnými miestami. Musíš mať podmienky na to, aby tie miesta boli bez nejakého veľkého rizika leziteľné. Záverečná stena je ľadová a lievik dole zbiera všetky lavíny, každý kus ľadu a kameňa, čo spadne, ide práve tým zúženým miestom. Boli tam nie úplne bezpečné miesta, ale aj o tom je lezenie. Že keď chceš vyliezť nejakú peknú cestu v dobrej stene, tak je jasné, že to nebude 100-percentne bezpečné a istá miera rizika, ktorú si ochotný akceptovať, tam musí byť.

Tvojimi minulými lezeckými partnermi boli aj Horia Colibasanu alebo Piotr Pustelnik. Máš aj v tejto zostave ešte nejaké plány?
S Piotrom sme kamaráti. Bol tu aj minulý týždeň a boli sme si spolu zaliezť v Tatrách. Do Himalájí ale asi spolu už liezť nepôjdeme, lebo on sa aktuálne dal na polárnictvo. Takže patrí teraz k tým ľuďom, ktorí ťahajú sane krížom krážom, cez Grónsko a mňa toto zatiaľ nechytilo. S Horiom sme v kontakte. Jeho cieľom je kompletizovanie Koruny Himalájí, takže on sa tento rok rozhodol, že pôjde na kopec, kde ešte nebol. V lete bol na Broad Peaku. Stále máme svoje projekty a myslím si, že príde čas, kedy ich dokončíme. Lebo škoda by bola, hlavne severozápadného hrebeňa Dhaulágirí, ktorý je už vylezený, len to treba dotiahnuť na vrchol. Takže do tretice by sme sa to pokúsili uzavrieť.

Aké budú Tvoje ďalšie plány?
Plány sú jasné – Himalaia Adventure 2024 (smiech).

Takže názov už máš.
Názov mám, ten je rovnaký už viac ako desať rokov, akurát sa menia roky. Hlavný cieľ je jasný – od začiatku marca do prelomu apríla je aklimatizačno-prípravný, kedy sa snažím preladiť na frekvenciu himalájsko-nepálsku a aklimatizovať sa na výšky okolo 5000. A potom od apríla do polovice mája je taký ten náš „climbing period", teda náš čas na lezenie. Ale na aký kopec to lezenie bude, zatiaľ neviem. Myslím si, že tak ako už veľakrát, na festivale sa to „zdefinitívni“. Projektov je viacej. S Romanom a Nives máme rozdebatované veci, kde by za to stálo ísť. Plánov je toľko, že život nie je taký dlhý, aby sa všetky dali splniť. (mna)